

Oktober 2011

morria nieuwsbrief

Betrokkenheid van velen

- **Gast aan tafel, muzikant op straat**

Samenwerking met Kairos

- **Goed inspelen op veranderende doelgroep**

Op bezoek bij de fraters in Zuid-Frankrijk

- **Durf te beginnen! (Wie weet wat er van komt)**

moria

werken aan vrijheid

Natte zomer

Nooit eerder viel er zoveel zomerregen. Ook bij Moria kregen we flink wat onweer over ons heen. Naast de vele millimeters regen denk ik aan bewoners die eerder vertrokken dan me lief was. Soms hoop, duw en trek je tot je een ons weegt, maar lukt het niet. Wij kunnen nog zoveel kansen en mogelijkheden zien, voor sommige jongens blijven ze als in dikke mist onzichtbaar. Waarom kan de een het wel en de ander niet? Ik wou dat ik het antwoord wist. Een jongen vertrouwt de vrijheid en gelooft de ruimte – of niet. Konden wij het maar allemaal regelen. Dan was het makkelijk. Dan ging iedereen hier goed weg.

De natte zomer eindigde zonnig. Met bewoners en begeleiders bezocht ik in Zuid-Frankrijk de plaats waar de fraters maristen zijn begonnen. De reis maakte veel indruk. Zonder de fraters zou Moria niet bestaan. Maar zonder hun initiatiefnemer zouden de fraters er niet zijn. Een duizelingwekkend idee. Iemand besluit lang geleden iets ongehoords te doen en dat bepaalt tot op de dag van vandaag het leven van anderen. De ruimte in die levens. Van de jongens die bij Moria wonen. Van de mensen die er werken. Mijn leven. Het bezoek was geen geschiedenisles, het ging over ons.

Tweehonderd jaar geleden ging Marcel Champagnat jongeren op het platteland onderwijs geven. Kinderen die er niet toe leken te doen, die niet werden gezien. Mensen verklaren hem voor gek. Hij is zelf praktisch nog een jongen. Wie denkt hij wel dat hij is, toch gewoon een boerenzoon? Hij heeft er de opleiding niet voor, is bepaald geen bolleboos. Hij wordt tegengewerkt. Er is geen geld, hij heeft niets. Behalve dan zijn vastberadenheid en optimisme. En een hart zonder grenzen dat op een dag een stervende jongen ontmoet die nog nooit had gehoord over 'het leven na de dood'. Het betekent een fundamentele ommekeer in het leven van Marcel. Vanaf dat moment is zijn boodschap voor jonge mensen: het leven loopt niet dood, je kunt telkens weer opstaan. Waar haalde hij die zekerheid vandaan? Uit zijn geloof, zijn verering voor Maria? Ik dacht daar: hij heeft gevoeld dat het leven verliefd op ons is.

Als je ophoudt met dromen en begint aan wat je echt wilt kan dat verstrekkende gevolgen hebben. Tegen beter weten in met niets beginnen en dan oneindig veel ruimte maken. Zo woonden we even in het huis dat Marcel bouwde. Een huis, gebouwd op een rots. Op een plek waar niemand iets om gaf. Een onmogelijke plek.

Maar Marcel keek anders dan alle anderen. Hij zag: al het materiaal voor het huis is er al. De stenen om het huis te metselen zijn alleen nog verpakt in de rotsen. En het hout om de deuren, kozijnen en balken te timmeren, het is er al voor wie door de bomen het huis al kan zien. Je moet het maar zien. En het dan realiseren met je eigen handen.

Je bouwt een huis dat onderdak biedt en beschutting. Waar je thuis bent. Een plek om anderen gastvrij te ontvangen. Alles is er al. Het fundament in je zelf, de draagkracht om met tegenslagen om te gaan. Maar je moet het zien te vinden, ontdekken, losmaken, bewerken, zodat het zijn werk kan doen in jouw leven.

Hoogtepunt van de reis was de lange wandeling van het geboortehuis van Marcel naar het huis dat hij bouwde op de rots. Het was bijzonder om in zijn voetspoor te gaan samen met mensen die zijn droom springlevend houden. Droom? Ook na tweehonderd jaar is het nog steeds geen droom, maar nog altijd werkelijkheid.

André Stuart, directeur

'Je bouwt een huis dat onderdak biedt en beschutting. Alles is er al.'

Een crisis is een kans om te ondernemen, vindt **Alwin Willems**. De eigenaar van bouwbedrijf Willems was de eerste 'gast aan tafel', een nieuw initiatief van Moria om de bewoners kennis te laten maken met deskundigen van buiten de muren van de gevangenis. 'De jongens keken ervan op dat ik dyslectisch ben en vroeger als "dom" werd weggezet.'

Gast aan tafel

'Gast aan tafel' heeft iets van een gastcollege, maar dan laagdrempelig. De gast eet mee, vertelt over zijn of haar werk en visie, en mag na het eten de oren van het hoofd worden gevraagd. En dat laatste gebeurde gretig toen Alwin Willems eerder dit jaar het spits afbeet. Ook het bezoek van de tweede gast, een intensive care-arts, is een succes geworden.

'Dat ik vroeger op het speciaal onderwijs werd gezet en nu een bedrijf run, dat vonden ze boeiend', vertelt Willems. 'Mijn boodschap aan de jongens is dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor hun leven. Het is niet erg als niet alles wat je onderneemt ook lukt. Iedereen heeft wel wat.'

Crisis

De crisis raakt ook de bouwwereld, al bleven de gevolgen voor bouwbedrijf Willems tot nu toe beperkt. 'Een crisis helpt je om goed na te denken over wat je doet', vertelde de eigenaar aan de bewoners van Moria. 'Ik kreeg meer tijd en ben meubels gaan ontwerpen en maken. Daar heb ik inmiddels een apart bedrijf voor opgericht. Daarnaast leidde ervaringen met Twitter ertoe dat ik nu voor

dertig MKB-ers aan het twitteren ben.' Alwin Willems is een goede bekende van Stichting Moria, en maakt inmiddels ook deel uit van de Raad van Advies. 'Ik kom er graag', vertelt hij in zijn ruime kantoor, opgesierd met schilderijen van zijn vrouw Laurien Renckens. 'Onbewust voel je dat het klopt, wat zij doen'.

Kansen

'We kunnen schelden op criminele jongeren en we kunnen ze straf geven, en dat moet ook, maar het echte probleem is recidive', vindt hij. 'Het aantal jongens dat terugvalt in de criminaliteit is schrikbarend hoog. Als mijn bedrijf zulke slechte resultaten haalde als ons strafrecht, dan was ik al lang failliet.' Het bouwbedrijf heeft al jaren jongens van Moria in dienst, voor een kortere of langere tijd. Daarnaast bracht Willems ook andere bedrijven aan die bewoners een kans willen geven op werk en een opleiding. Want: 'Als wij ons als samenleving niet openstellen voor deze jongens, dan hebben ze weinig keus. Dan verandert er niks.'

Willems is enthousiast over de samenwerking met Moria en het effect dat het heeft op zijn andere personeelsleden.

'Als je met deze jongens werkt blijken het gewone jongens die pech hebben gehad of domme keuzes hebben gemaakt', vertelt hij. 'Het is leuk om vooroordelen te zien verdwijnen. Mensen krijgen daar goede zin van.'

Vertrouwen

Toch zijn er wel verschillen. 'In het begin zijn ze vaak wantrouwend. Ze vertrouwen eigenlijk niemand. Wij zijn duidelijk in wat we van ze vragen, maar ook hartelijk. Ze kunnen altijd bij me terecht.'

Daarnaast zijn Moria-bewoners ook vaak wat passiever dan gemiddelde jongemannen. Ze zijn gewend dat er van alles voor ze geregeld wordt. 'In het begin trapte ik er nog wel eens in', zegt Willems. 'Dan kwam er een op het werk zonder fiets, en dan ging ik hem wegbrengen. Dat doe ik niet meer. Nu zeg ik: ga maar lopen dan.'

Precies dat werd het gespreksonderwerp met de eerste gast aan tafel. 'Je moet zelf werk maken van wat je graag wilt. Er zijn altijd mensen die je willen helpen, maar je krijgt niks in de schoot geworpen.'

Reisje naar de bron

Zo'n twee eeuwen geleden begon Marcel Champagnat aan een idioot plan. In een achtergebleven, bergachtig gebied onder Lyon begon hij eigenhandig een huis te bouwen om jonge mensen te scholen, jongeren naar wie niemand omkeek. Het bleek de stichting van de fraters maristen, die vele jaren later in Nederland met Moria begonnen. Deze zomer gingen vijf bewoners en drie begeleiders eens kijken waar we vandaan komen. 'Het is geen geschiedenisverhaal. Het is nu.'

Van het huis dat Marcel Champagnat (1789-1840) zelf bouwde is niet zoveel over. Notre Dame de l'Hermitage is de trots van de fraters maristen, die het met geld van fraters over de hele wereld lieten verbouwen tot een groot internationaal centrum waar veel jongeren komen. Maar de cel waar de stichter

van de congregatie sliep is bewaard gebleven, inclusief de houten vloer die hij zelf legde. En ook ruist en murmelt de bergbeek naast het gebouw nog net als toen, zoals de gastheren hun bezoekers lieten horen. De Nederlanders werden ontvangen en soms begeleid door fraters uit onder

meer Australië en Nieuw-Zeeland. 'Ik herkende hun verhalen van hoe ik Moria ken', vertelt bewoner Ruwan de Boer. 'Ze helpen jonge mensen om hun leven weer op de rit te krijgen. Daar komt het op neer.'

Gewoon beginnen

Ook Helen van den Doel, werkzaam bij Moria, ervoer herkenning. 'Champagnat kwam jonge mensen tegen die haast niets wisten. Hij zag de noodzaak iets te doen en begon gewoon: met de bouw van een huis op een onmogelijke plek en met het geven van onderwijs. Zo begon Moria ook: met frater Henk Wienk die zag dat jonge mannen na hun detentie verloren liepen, en steeds weer terugkwamen bij justitie.'

Gewoon maar beginnen omdat het nodig is. Dat is nooit de gemakkelijkste weg,

dat weten ze bij Moria ook. Maar ook bij tegenslag en maatschappelijke weerzin tegen het werken met jonge (ex-)delinquenten is men blijven staan voor de zaak. En dat levert ook wat op. Betrokkenheid vooral. Van vrijwilligers, donateurs, stafleden, bewoners zelf... Champagnat verging het ook zo. Werd hij aanvankelijk uitgelachen, zijn inzet leverde ook bewondering op, en een groot aantal navolgers, tot op de dag van vandaag.

Levensweg

De vijfdaagse reis van Moria was pelgrimage, vakantie en challenge ineen. Vakantie was het toen het hele stel ging kanoën op een groot meer, en een middag door Lyon struinde. De pelgrimage werd een echte uitdaging toen de tocht van het geboortehuis van Champagnat naar Notre Dame de l'Hermitage op het programma stond. Vijfendertig kilometer is een heel eind, zeker als je over rotsachtige paden moet, klimmend en dalend.

'Ik had zo'n pijn in mijn schenen en kuiten', zegt Ruwan. 'Je liep enorm te

jammeren', zegt Helen. 'Ik dacht: die geeft bij de pauze op en gaat met de fraters mee terug.'

Dat dacht Ruwan zelf ook. Maar een sms-je van zijn vriendin – ze zijn erg verliefd moet u weten – deed wonderen. Ruwan liep de tocht uit. 'Ik was helemaal kapot', vertelt hij met een brede grijns. 'Die laatste berg, op 2000 meter hoogte, dat was zo steil, ik duwde met elke stap met mijn handen mijn knieën naar beneden. Maar ik heb het gehaald. Ik kan dus meer dan ik denk.'

Het recht er te zijn

Tijdens het verkennen van de stad Lyon deed de groep ook de kerk van O.L. Vrouwe van Fourvières aan. In de tijd van Champagnat was het een kapel waar hij vaak kwam. Nu herinnert een plaquette aan zijn zaligverklaring in 1955 en zijn heiligverklaring in 1999. 'Het was er druk en we kregen zure gezichten toen we per se naar die plaquette wilden', vertelt Helen. 'Maar ik dacht: als iemand er recht op heeft om hier te zijn, dan zijn het deze jongens.'

Zr. Esther van Tijn (van de zusters van Julie Postel) was vele jaren vrijwilliger bij Moria. Bij haar afscheid, dit voorjaar, bood Moria haar een reisje aan naar Notre-Dame de l'Hermitage.

Maria van de veilige plek. Zo vertaal ik Notre-Dame de l'Hermitage, want dit klooster van de fraters maristen, zo'n veertig kilometer ten zuiden van Lyon, kun je geen woonplaats van kluisenaars noemen. Twee dagen was ik te gast in dit huis, waar groepen mensen uit de hele wereld worden ontvangen.

Marcel Champagnat bouwde het in 1817. Hij had geen geld, maar wel medebroeders en vrienden die rotsblokken uithakten voor muren en specie, bomen tot vloerplanken en deuren zaagden en spijkers maakten in hun 'vrije tijd'. Het huis was nodig voor de congregatie die hij stichtte om onderwijs te kunnen geven aan jongens in dorpen en afgelegen boerderijen.

Met mijn zorgzame en hartelijke begeleiders bezocht ik de plaatsen waar Champagnat leefde, en werd getroffen door zijn doelgerichtheid. In armoede en met discipline zette hij al zijn talenten in voor jongens die anders geen kansen hadden. Daarin was hij blijkbaar zo bezielend, dat hij tientallen anderen aantrok, die hij stimuleerde om hun eigen talenten in te zetten.

Zijn houding om met aandacht aanwezig te zijn, daar waar je bent, leeft nog bij de fraters maristen. Met steeds nieuwe initiatieven worden mogelijkheden gezocht en gevonden om mensen te steunen in eigentijdse situaties van onrecht. Moria is daar één van. Ik ben dankbaar dat er overal mensen zijn die door het kwaad worden aangezet om het goede te doen.

‘Op straat beleef ik hoe mensen open zijn/opengaan’

Bij Moria zijn verschillende vrijwilligers actief, op allerlei manieren. Een van hen is Gerard Verwoerd, een pater lazarist, die regelmatig zijn op straat verdiende geld komt afgeven. Elke week staat hij op zaterdagmiddag met zijn panfluit in het centrum van Nijmegen. Met een schaal voor zijn voeten en een kartonnetje: voor Stichting Moria. ‘De straat is mijn kerkgang. Niet altijd hoor. Maar toch.’

‘Mijn belangstelling voor Moria werd gewekt in 1999, toen de zusters van Julie Postel er in hun huis een tentoonstelling over hadden. Wij - lazaristen van de Ubbergseweg - kennen die zusters: we

hadden ze bij ons in huis, ze hielpen ons. Die tentoonstelling trof me. Het zijn niet alleen die jongens van Moria die structuur in hun leven nodig hebben; dat heb ik zelf ook.

Rond 10 december van dat jaar zou ik in Deventer bij een fakkeloptocht tegen racisme op mijn panfluit spelen. In het openbaar fluiten... daarvoor moest ik

eerst oefenen. Zo verdiende ik de eerste stuiver en het eerste dubbeltje. Ik besloot: wat ik vang gaat naar Moria. Dat gaat nu dus al 12 jaar naar Moria.

Moria sluit convenant met Kairos

In oktober 2011 sluit Moria een convenant met Kairos Nijmegen, een instelling voor ambulante forensische zorg. Stichting Moria is na de reclassering de eerste instelling met een vaste werkovereenkomst met Kairos. Door de samenwerking kunnen we beter inspelen op bewoners met ingewikkelde onderliggende problemen.

Het komt vaker voor dat de jongemannen die bij Moria binnenkomen complexere problemen hebben. Sommige bewoners krijgen medicatie en hebben therapie nodig. Dat geeft een grotere druk op onze staf. Moria wil echter een huis blijven waar jongens begeleiding krijgen, en

geen kliniek worden waar ze een behandeling ondergaan. ‘We zijn geen therapeuten en willen dat ook niet zijn’, zegt directeur André Stuart.

De afgelopen tijd bleek dat het vaak lang duurde voor een bewoner die dat nodig had extra behandeling kreeg. Stuart: ‘Dan woonde een jongen al op zichzelf als de therapie begon. Vaak maakt dat van alles los, en juist dan hebben ze een omgeving als die van Moria nodig.’

In het convenant met Kairos Nijmegen is onder meer geregeld dat bewoners van Moria al in een vroeg stadium, vaak nog voor ze van de gevangenis naar de villa komen, een *intake* krijgen. In samen-

spraak met huisarts en staf van Moria kan dan, als het nodig is, veel sneller met behandeling begonnen worden. Daarnaast komt een ervaren psychotherapeute van Kairos elke twee weken naar Moria om bewoners te spreken en de staf te adviseren over specifieke vragen.

De doelgroep van Moria verandert met name door veranderende regelgeving van het Ministerie van Justitie. Daarnaast lijkt het erop dat het vaker voorkomt dat jongens die gedetineerd worden kampen met verslavingen of psychische problemen. Mogelijk is dat een gevolg van bezuinigingen die de afgelopen jaren in de geestelijke gezondheidszorg hebben plaatsgevonden.

Klinische stagiaires bij Moria

Ik heb een schaal en een repertoire van zo'n 180 liedjes. De ene week de ene helft, de andere week de andere. Sta je in het openbaar, dan kan je van alles gebeuren: aanvaringen, niet gezien worden, ontmoetingen, verrassingen.

Een paar voorbeelden:

Een jongetje dat zegt: "Meneer, ik heb geen geld. Mag ik toch luisteren?"

Iemand die op paaszaterdag stiekem een doosje met vier eieren op mijn schaal zet.

Een vrouw die het bordje Stichting Moria ziet, mij aankijkt en vraagt: "Hebt u ook gezeten?"

Twee vrouwen die bij het zien van het bordje kennelijk emotioneel worden.

Ik vraag: "Kent u Moria?"

"Ja", zegt de een, "mijn broer heeft er gezeten. Het heeft niet geholpen".

Ze gaven wel.

Dan krijg ik een brok in mijn keel.

Op straat beleef ik hoe mensen open zijn/opengaan. Het is zeer vreemd. Soms voel ik dat de verlossing aan de gang is. Dat God op duizenden manieren in en door mensen werkt, die zelf niets van god of godsdienst afweten.

De straat is mijn kerkgang. Niet altijd hoor. Maar toch.

Ik help Moria.

Moria moest eens weten hoe ze mij helpen.'

In de vorige nieuwsbrief berichtten we over het onderzoek van studente rechtspsychologie Graziella Sibenius Trip. We typeerden haar als een 'verkenner onder pioniers'. Nu krijgt de verkenner een opvolger, in de persoon van studente forensische psychologie Jacomina Gerbrandij, die vanaf september een stage volgt bij Stichting Moria.

Haar voorgangster bestudeerde literatuur over positieve psychologie en onderzocht het beleid van Moria, dat in veel opzichten voorop loopt in het ontwikkelen van een nieuwe aanpak van (ex-) delinquente jongemannen. Jacomina Gerbrandij doet een klinische stage, en is dus veel meer gericht op de toepassing van de positieve psychologie in de praktijk. Later dit werkjaar volgt een tweede student.

Het onderzoek wordt, net als het vorige, uitgevoerd onder supervisie van de bekende Maastrichtse hoogleraar forensische psychologie Corine de Ruiter. Zij is geboeid geraakt door de eigenzinnige aanpak van Moria en wil graag weten waarom die werkt. Wellicht kunnen anderen daar ook van leren, is de gedachte.

Daarnaast helpen de onderzoeken ons om onze methode te funderen en te professionaliseren. Onze werkwijze is immers gebaseerd op het samengaan van een ideaal en de weerbarstige praktijk. Zelf willen we graag blijven leren en ons verbeteren, en onze aanpak een goede basis geven.

De twee jonge onderzoekers zullen vooral testen en interviews afnemen bij bewoners, om nauwkeurig te bepalen wat hun 'risicofactoren' en 'beschermende factoren' zijn. Oftewel: waardoor gaan ze misschien weer de fout in en wat helpt ze om hun leven echt een andere richting te geven?

Tolgahan (26) 'Elke seconde die je je druk maakt over het verleden, gaat af van je toekomst'

'Terugkijken op mijn verleden doe ik niet graag. Ik werkte in de administratie en werd door mijn baas opgelicht. Hij wilde me geen salaris en vakantiegeld betalen. Ik wilde er met hem over praten, maar hij wilde dat niet en gaf me een duw. Toen werd ik zo boos dat ik hem mishandeld heb. Daarna ben ik veroordeeld tot twee jaar celstraf en een jaar voorwaardelijk. Die ene minuut agressie heeft me twee jaar van mijn leven gekost. Maar het betekende ook een keerpunt.

In de gevangenis heb je genoeg tijd om na te denken. Ik las positieve boeken en kwam erachter dat ik al die jaren nooit mezelf was geweest. Hoewel ik veel van ze hou, trok ik me niets aan van mijn familie. Alles draaide om snel geld verdienen en mezelf bewijzen aan foute vrienden. Mijn broer, een succesvol zakenman, probeerde me op het rechte pad te krijgen. Hij werd ongeneeslijk ziek, stierf en ik zat in de gevangenis. Ook mocht ik niet bij zijn begrafenis zijn.

Dan gaat er heel wat door je heen!

Ik heb het roer omgegooid. Wanneer je positief bent, krijg je ook positiviteit van je omgeving terug. Mijn verleden bracht me bij Moria.

De laatste acht maanden van mijn detentie mag ik hier uitzitten. Een voorbeeld van een positieve gebeurtenis, voortgekomen uit een negatieve situatie. Ik mag en durf hier mezelf te zijn. Bij Moria heb ik ook ontdekt dat ik met m'n handen wil werken. Ik heb zelfs al tuinmeubels gemaakt. Nu droom ik voorzichtig van een eigen klusbedrijf. Mijn broer zou trots op me zijn.'

werken aan vrijheid

Stichting Moria

Louiseweg 12

6523 NB Nijmegen

T: 024 329 76 80

F: 024 329 76 89

E: info@stichtingmoria.nl

W: www.stichtingmoria.nl

Tw: <http://twitter.com/stichtingmoria>

Bank 13.58.95.308

Stichting Moria ziet ex-gedetineerde jongvolwassenen met andere ogen. Door opvang, begeleiding en voorlichting wil Moria met én voor hen werken aan een nieuw toekomstperspectief. Moria is erkend door het Ministerie van Justitie. De Stichting is een initiatief van de Fraters Maristen, de Zusters van Julie Postel en de Fraters van Utrecht, en wordt financieel en moreel ondersteund door congregaties, fondsen en 2000 particuliere donateurs.